

Edukacija iz javnog zdravstva (Public Health Education)

Luka Kovačić

Bolonjski proces i javno zdravstvo

Bolonjski proces je europski proces reforme visokog obrazovanja. Nazvan je prema deklaraciji koju su 19. lipnja 1999. godine u Bologni potpisali predstavnici 29 zemalja Europe. Proces reforme visokog obrazovanja započeo je dokumentom Magna Charta Universitatum, koji su usvojili rektori europski sveučilišta okupljeni još 1988. u Bologni povodom 900-te godišnjice najstarijeg sveučilišta u Europi. Magna Charta Universitatum promiče četiri osnovna principa. To su:

- Sveučilište je autonomna institucija u srcu društva. Sveučilišta procjenjuju, promoviraju, potiču i njeguju kulturu kroz istraživanje i nastavu. Da bi mogla zadovoljiti sve potrebe, sveučilišta moraju moralno i intelektualno biti potpuno neovisna od političkih autoriteta i ekonomije;
- Nastava i istraživanje na sveučilištu moraju biti ujedinjeni, kako ne bi kasnili s promjenama u potrebama i zahtjevima društva i napretku u znanosti;
- Sloboda u istraživanju i učenju je osnovni princip sveučilišnog života, a sveučilišta i vlade moraju uvažavati taj princip;
- Sveučilište je nasljednik europske humanističke tradicije, te se mora stalno skrbiti u prikupljanju općih znanja i ispunjavanju vitalnih potreba različitih kultura, koje utječu jedna na drugu.

1998. godine ministri Francuske, Italije, Velike Britanije i Njemačke usvojili su u Parizu Sorbonsku deklaraciju, kojom je dogovoreno približavanje u strukturi njihovih sveučilišta da bi se povećala mobilnost studenata, da bi se razvijala i kulturna razmjena, ali i tolerancija.

Bolonjskom deklaracijom je dogovoreno približavanje europskih sveučilišta u pogledu izgleda studija, te njegovog vrednovanja. Napravljena je osnovna podjela studija na 2 glavna ciklusa: dodiplomski – u trajanju od minimalno 3 godine, te diplomski, koji se može upisivati tek nakon uspješno završenog prvog ciklusa, a traje 2-5 godina. Prvi ciklus završava stupnjem bakalaurea, dok drugi ciklus završava stupnjem magistra ili doktora znanosti. Naš Zakon o znanosti i visokom obrazovanju visokoškolsku nastavu dijeli u tri stupnja: dodiplomski, diplomski i poslijediplomski. U većini znanstvenih i stručnih grana prvi ciklus obrazovanja se priznaje kao zadovoljavajući stupanj obrazovanja za rad. Uz strukturu studija, dogovoren je i način vrednovanja studija, putem ECTS bodova, koji osiguravaju veću mobilnost studenata i lakše prepoznavanje obavljene nastave. Predviđeno je da svaka nastavna godina ima opterećenje u iznosu od 60 ECTS bodova. Osim povećavanja mobilnosti studenata, ovo približavanje trebalo bi dovesti i do povećanja međunarodne prepoznatljivosti europskih sveučilišta, a samim time i europske kulture. Bolonjska deklaracija ne predlaže brisanje razlika između sveučilišta, dapače, ona ih promiče. Međutim uz te različitosti želi se postići konsolidacija europskih sveučilišta, te promocija suradnje među europskim sveučilištima s posebnim naglaskom na razvijanju usporedivih kriterija i metodologija, te također i promocija Europe kao cjeline u visokom školstvu u pogledu inter-institucionalne suradnje, mobilnosti i integriranih programa studija, vježbi i istraživanja.

Za područje medicine važna je izjava Međunarodnog udruženja za medicinsku edukaciju (AMEE) i Svjetske federacije za medicinsku edukaciju (WFME) kojom se utvrđuje prihvaćanje Bolonjske deklaracije i procesa i za područje medicine, ali se predlaže da se za liječnike nastava organizira kao jedinstven diplomski ciklus s rangom magisterija. Smatra se, naime, da edukacija u dva ciklusa ne bi u pravilu bila pogodna za medicinsku izobrazbu liječnika. Prema takvom integriranom modelu izrađen je 2005. godine nastavni program naših medicinskih fakulteta, te je taj program u primjeni od 2005/6. školske godine.

Javno zdravstvo je kod nas, a slično je u većini europskih država, medicinska specijalistička disciplina, koja se nastavlja nakon studija medicine, i traje 3-4 godine. Obično uključuje jedan stupanj poslijediplomskog studija (dosada je to bio dio magistarskog studija), ili posebno organiziranu nastavu tipa trajnog usavršavanja. U pojedinim zemljama (Njemačka, Nizozemska) razvijaju se zadnjih godina posebni nastavni programi za javno zdravstvo kao preddiplomski i diplomski studij. Našim zakonom je predviđena mogućnost organiziranja specijalističkog poslijediplomskog studija, te je u

tom smislu i predložen i usvojen nastavni program za veći broj specijalizacija, pa tako i javnog zdravstva i epidemiologije. Sada je u proceduri izrada novog programa specijalizacija, o čemu će biti riječi u slijedećem broju.